

[69-E]

SEAT No. _____

No. of Printed Pages : 1

SARDAR PATEL UNIVERSITY

M.Ed. 1st semester

Psychology of Learning and Human Development

Paper Code:PE01CMD201

Date: 03/04/2017

Time: 10:00 A.M. TO 01:00 P.M

Total Marks: 70

Instructions:

All the six questions are compulsory.

The figures in the brackets to the extreme right indicate marks.

Q-1 Answer any five of the following questions. (15)

1. What are the distinct characteristics of human development?
2. Differentiate Human Development and Growth?
3. Explain development during childhood?
4. What is cognitive domain?
5. What is emotional development?
6. What is moral development according to Kohlberg?

Q-2 Explain the affective domain focusing following points. (10)

- Importance of Affective Domain
- Recognition to learner's Personality

OR

Q-2 Explain Carl Roger's humanistic approach for human development. (10)

Q-3 Write Short notes on any Two of the following. (10)

1. Intellectual development
2. Nature of Human Development
3. Social Behaviour and its development

Q-4 Answer any five of the following questions. (15)

1. What is social learning?
2. Explain the concept of Meaningful Learning as explain by David Asubel.
3. What is Discovery Learning?
4. What is Information Processing in Process of Learning?
5. What are the main three Points related to Jurisprudence Inquiry?
6. Explain any three characteristics of Behaviourism in Education.

Q-5 Explain in details Gagne's Hierarchy of Learning Outcomes. (10)

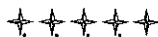
OR

Q-5 Explain in details of Asthagmarg of Patanjali under Yogashastra. (10)

Q-6 Write Short notes on any Two of the following. (10)

1. Constructivism in Education
2. Panchkoshatmak Education
3. Operant Conditioning of B.F. Skinner

(P T O)

[૬૭-૬૮]

SEAT No. _____

No. of Printed Pages : 1

SARDAR PATEL UNIVERSITY

M.Ed. 1st semester

Psychology of Learning and Human Development

Paper Code:PE01CMD201

Date: 03/04/2017

Time: 10:00 A.M. TO 01:00 P.M

Total Marks: 70

સુચના:

આપેલા બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
જમણી બાજુ આપેલા આંકડા ગુણ દર્શાવે છે.

- પ્રશ્ન ૧ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૧૫
૧. માનવ વિકાસના વિશિષ્ટ લક્ષણો કયા કયા છે?
 ૨. માનવ વિકાસ અને વૃદ્ધિ વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો.
 ૩. બાલ્યાવસ્થા દરમિયાનના વિકાસની સમજૂતી આપો.
 ૪. જ્ઞાનાત્મક ક્ષેત્ર એટલે શું?
 ૫. ભાવાત્મક વિકાસ એટલે શું?
 ૬. કોલ્લબર્ગના સંદર્ભમાં નૈતિક વિકાસ એટલે શું?
- પ્રશ્ન ૨ ભાવાત્મક ક્ષેત્રની સમજૂતી નીચેના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખી આપો. ૧૦
- ભાવાત્મક ક્ષેત્રનું મહત્વ
 - અધ્યેતાના વ્યક્તિત્વનો સ્વીકાર
- અથવા
- પ્રશ્ન ૨ માનવ વિકાસ સંદર્ભે કાર્લરોજર્સનો માનવતાલક્ષી અભિગમ સમજાવો. ૧૦
- પ્રશ્ન ૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો. ૧૦
૧. બૌદ્ધિક વિકાસ
 ૨. માનવ વિકાસનું સ્વરૂપ
 ૩. સમાજિક વર્તન અને તેનો વિકાસ
- પ્રશ્ન ૪ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૧૫
૧. સામાજિક અધ્યયન એટલે શું?
 ૨. ડેવિડ આશુબેલના પ્રમાણે અર્થપૂર્ણ અધ્યયનની સંકલ્પના સમજાવો.
 ૩. અન્વેષણાત્મક અધ્યયન એટલે શું?
 ૪. અધ્યયનની પ્રક્રિયામાં માહિતી સંસ્કરણ એટલે શું?
 ૫. વિધિશાસ્ત્રીય તપાસ સંબંધી મુખ્ય ત્રણ મુદ્દાઓ જણાવો.
 ૬. શિક્ષણમાં વર્તનવાદની ત્રણ લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો.
- પ્રશ્ન ૫ અધ્યયન નીપજો સંબંધે ગેનેની શ્રેણી સમજાવો. ૧૦
- અથવા
- પ્રશ્ન ૫ યોગશાસ્ત્ર અંતર્ગત પતંજીએ દર્શાવેલ અષ્ટાંગ માર્ગની વિગતે સમજૂતી આપો. ૧૦
- પ્રશ્ન ૬ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો. ૧૦
૧. શિક્ષણમાં સંરચનાવાદ
 ૨. પંચકોષાત્મક શિક્ષણ
 ૩. બી.એફ. સ્કીનરનું કારક અભિસંધાન

SEAT No. _____

SARDAR PATEL UNIVERSITY**M.Ed 1st Semester Examination (NC)**

[27A]

2017

Saturday, 8th April**PE01CMD202 – Historical, Political and Economic Concerns of Education**

Total Marks: 70

Instructions:

- (1) Read the question carefully and answer to the point.
- (2) Figures at the right indicate full marks of each question.

Q-1 Answer any five of the following questions.

(15)

1. What are the features of a welfare state?
2. What is culture? What are its elements?
3. 'Needs of the society change education' state any four arguments in favour of this statement.
4. Explain role of education for the sustainable development.
5. Point out the main consequence of history of a nation on education.
6. What are the advantages of democratic state?

Q-2 Explain 'quality of life' focusing following point:

(10)

- Indian perspective
- Modern perspective
- Critical view of Amartya sen

OR

Q-2 Explain impacts of British rule in India on education focusing following points (10)

- Aims of education
- Medium of instruction
- Training of teachers

Q-3 Write Short notes on any Two of the following.

(10)

1. globalization its impact on education
2. Relationship between Economy and education
3. Guidelines from history to education

Q-4 Answer any five of the following questions.

(15)

1. Explain the concept of functional democracy.
2. What is the relation between democracy and education.
3. What are the main features of democratic life?
4. What are the draw backs in Indian education in terms of democratic progress?
5. Explain: The school as a democratic community.
6. "Human freedom is the fundamental value of democracy" discuss the statement.

Q-5 Explain challenges to education focusing following points:

(10)

- Medium of instruction
- Political interference
- Quality of education

OR

Q-5 Explain role of higher education in community processes focusing following points

(10)

- Community services
- Co-existence
- Co-operation

Q-6 Write Short notes on any Two of the following.

(10)

1. basic objectives of education in a democratic country
2. Teacher as a opinion maker
3. Democracy as a philosophy of development

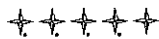
✦✦✦✦✦

(P T O)

ગુજરાતી તરજૂમો

કુલ ગુણ: ૭૦

- પ્રશ્ન ૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. ૧૫
૧. 'કલ્યાણ રાજ્ય'ની વિશેષતા જણાવો.
 ૨. સંસ્કૃતિ એટલે શું? તેના ઘટકો જણાવો.
 ૩. સંતોષિત વિકાસ માટે શિક્ષણની ભૂમિકા સમજાવો.
 ૪. 'સમાજની જરૂરિયાતો શિક્ષણમાં પરિવર્તન લાવે છે' આ વિધાનની તરફેણમાં ચાર દલીલો આપો.
 ૫. રાષ્ટ્રના ઇતિહાસની શિક્ષણ ઉપર પડતા મુખ્ય પરિણામો નિર્દેશો.
 ૬. લોકશાહી રાજ્યના લાભો કયા છે?
- પ્રશ્ન ૨ નીચેના મુદ્દાઓને આધારે 'જીવનની ગુણવત્તા' સમજાવો. ૧૦
- ભારતીય પરિપ્રેક્ષ્ય
 - આધુનિક પરિપ્રેક્ષ્ય
 - અમર્ત્યસેનનો આલોચનાત્મક અભિગમ
- અથવા
- પ્રશ્ન ૨ બ્રિટીશ શાસનનો ભારતના શિક્ષણ ઉપરનો પ્રભાવ નીચેના મુદ્દા ધ્યાનમાં રાખી સમજાવો. ૧૦
- શિક્ષણના ધ્યેયો
 - શિક્ષણનું માધ્યમ
 - શિક્ષકોની તાલીમ
- પ્રશ્ન ૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો. ૧૦
૧. વૈચિકરણ અને શિક્ષણ પર તેની અસર
 ૨. શિક્ષણ અને અર્થશાસ્ત્ર વચ્ચેનો સંબંધ
 ૩. ઇતિહાસ થકી શિક્ષણ માટેની માર્ગદર્શક રેખાઓ
- પ્રશ્ન ૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. ૧૫
૧. ક્રિયાત્મક લોકશાહીની સંકલ્પના સમજાવો.
 ૨. લોકશાહી અને શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ શું છે?
 ૩. લોકશાહી જીવનની મુખ્ય વિશેષતા શું છે?
 ૪. લોકશાહી પ્રગતિના સંદર્ભમાં ભારતીય શિક્ષણની ખામીઓ શું છે?
 ૫. સમજાવો: લોકશાહી સમુદાય તરીકે શાળા
 ૬. "માનવ સ્વાતંત્ર્ય એ લોકશાહી મૂળભૂત મૂલ્ય છે" વિધાનની ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન ૫ શિક્ષણ સામેના પડકારોની સમજૂતિ નીચેના મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખી સમજાવો. ૧૦
- શિક્ષણનું માધ્યમ
 - રાજકીય હસ્તક્ષેપ
 - શિક્ષણની ગુણવત્તા
- અથવા
- પ્રશ્ન ૫ સમુદાય પ્રક્રિયાઓ સદર્ભે ઉચ્ચશિક્ષણની ભૂમિકા સમજાવો. ૧૦
- સમુદાય સેવાઓ
 - સહઅસ્તિત્વ
 - સહકારની ભાવના
- પ્રશ્ન ૬ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. ૧૦
૧. લોકશાહી દેશમાં શિક્ષણના મૂળભૂત ઉદ્દેશો
 ૨. અભિપ્રાય પ્રવર્તક તરીકે શિક્ષણ
 ૩. વિકાસના તત્વજ્ઞાન તરીકે લોકશાહી

SEAT No. _____

SARDAR PATEL UNIVERSITY No. of Printed Pages : 2

M.Ed. (FIRST SEMESTER) EXAMINATION

[37]

THURSDAY, 6TH APRIL, 2017

TIME : 10:00 A.M. TO 1:00 P.M.

PE01CMD203 - EDUCATIONAL STUDIES

MAXIMUM MARKS : 70

- Q. 1 ANSWER IN BRIEF : ANY FIVE (15)
1. What are the aims of education according to Indian view?
 2. Why qualitative researches are more appropriate for educational studies? Explain it with proper illustration.
 3. Explain the meaning of educational studies?
 4. Explain the relation between human development and education.
 5. Explain the concept of knowledge.
 6. State the difference between Para and Apara Vidhya.
- Q. 2 Discuss nature of educational studies in detail. (10)
- OR
- Q. 2 Discuss in detail the western view of education as human development. (10)
- Q. 3 WRITE SHORT NOTE. (ANY TWO) (10)
1. R. S. Peter's criteria of education.
 2. Characteristics of qualitative research.
 3. Futuristic education.
- Q. 4 ANSWER IN BRIEF : ANY FIVE (15)
1. What are the educational implications of globalization? Discuss.
 2. What is democracy? State its characteristics.
 3. Describe challenges of open learning.
 4. Explain the need of mentoring for educational professionals.
 5. Which skills are essential for developing educational competence?
 6. How research attitude is developed through action research? Discuss.
- Q. 5 Discuss localization in terms of following points. (10)
- Concept of localization.
 - Educational implications of localization.
- OR
- Q. 5 Discuss mentoring in terms of following points. (10)
- Meaning of mentoring.
 - Approaches of mentoring.
- Q. 6 WRITE SHORT NOTE. (ANY TWO) (10)
1. Advantages and disadvantages of privatization of education.
 2. Development of research attitude through content analysis.
 3. Liberalization and democracy.

ગુજરાતી તરજૂમો

- પ્ર. ૧ ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ) (૧૫)
૧. ભારતીય દ્રષ્ટિકોણ પ્રમાણે શિક્ષણના ધ્યેયો કયા છે?
 ૨. શિક્ષણ અભ્યાસ માટે ગુણાત્મક સંશોધન શા માટે વધુ યોગ્ય છે? યોગ્ય ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
 ૩. શિક્ષણ અભ્યાસનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
 ૪. માનવ વિકાસ અને શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
 ૫. જ્ઞાનની સંકલ્પના સમજાવો.
 ૬. પરા અને અપરા વિદ્યા વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
- પ્ર. ૨ શિક્ષણ અભ્યાસનું સ્વરૂપ વિસ્તૃતમાં ચર્ચો. (૧૦)
- અથવા
- પ્ર. ૨ માનવવિકાસ સંદર્ભે શિક્ષણનો પાશ્ચાત્ય દ્રષ્ટિકોણ વિસ્તૃતમાં ચર્ચો. (૧૦)
- પ્ર. ૩ ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (૧૦)
૧. આર. એસ. પીટર્સના શૈક્ષણિક માનદંડ.
 ૨. ગુણાત્મક સંશોધનના લક્ષણો.
 ૩. ભવિષ્યલક્ષી શિક્ષણ.
- પ્ર. ૪ ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ) (૧૫)
૧. વૈશ્વીકરણના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો કયા છે? ચર્ચો.
 ૨. લોકશાહી એટલે શું? તેના લક્ષણો જણાવો.
 ૩. મુક્ત અધ્યયનના પડકારો વર્ણવો.
 ૪. શિક્ષણ વ્યવસાયીકો માટે વાલીપણાની જરૂરિયાત સ્પષ્ટ કરો.
 ૫. શૈક્ષણિક સામર્થ્યના વિકાસ માટે કયા કૌશલ્યો જરૂરી છે?
 ૬. ક્રિયાત્મક સંશોધન ધ્વારા સંશોધન વલણ કેવી રીતે વિકસાવી શકાય? ચર્ચો.
- પ્ર. ૫ વિકેન્દ્રીકરણની નીચેના મુદ્દાઓ સંદર્ભે ચર્ચા કરો. (૧૦)
- વિકેન્દ્રીકરણની સંકલ્પના.
 - વિકેન્દ્રીકરણના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો.
- અથવા
- પ્ર. ૫ વાલીપણાની નીચેના મુદ્દાઓ સંદર્ભે ચર્ચા કરો. (૧૦)
- વાલીપણાનો અર્થ.
 - વાલીપણાના અભિગમો.
- પ્ર. ૬ ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (૧૦)
૧. શિક્ષણમાં ખાનગીકરણના લાભાલાભ.
 ૨. વિષયવસ્તુ વિશ્લેષણ ધ્વારા સંશોધન વલણનો વિકાસ.
 ૩. ઉદારીકરણ અને લોકશાહી.

SEAT No. _____

No. of Printed Pages : 4

[49]

SARDAR PATEL UNIVERISTY
M.ED. (SEMESTER -1) EXAMINATION (N.C.)

7TH April 2017 (Friday)

10-00 AM To 1-00 PM

PE01CMD204-Introduction to research in education

Total Marks (70)

Instructions:

1. Read questions carefully and answer to the point.
2. Figures at the right indicate marks of each question.

Q-1 Answer any five of the following questions: (15)

1. Explain the meaning of research.
2. State the needs of educational research.
3. What is scientific inquiry? Explain.
4. State the importance of review of related literature.
5. How you select the research problem for your research? Describe.
6. Which points will you include in introductory part of your research proposal.

Q-2 Discuss applied research in terms of following points: (10)

- Meaning and characteristics of applied research
- Difference between applied research and basic research.

OR

Q-2 "A study of intelligence of standard-X students in relation to gender, area and achievement" With reference to given problem formulate the following: (10)

- Four objectives of the problem
- Independent, Dependent and controlled Variables of the problem
- Four hypotheses of the problem

Q-3 Write short note (Any two) (10)

1. Areas of research
2. Impediments of research impact on education
3. Sources of research problem

(7)

(PTO)

Q-4 Answer any five of the following questions:

(15)

1. Explain the concept of correlational research method.
2. State the difference between cross section and longitudinal method of research.
3. State the characteristics of a good sample.
4. Explain the importance of sampling.
5. What is population? Explain it with proper illustration.
6. Which points will you keep in mind while determining sample size?

Q-5 Discuss Experimental research method with reference to the following points: (10)

- Concept of experimental research method
- Factors of experimental research method
- Necessary points of experimental research method

OR

Q-5 What is sampling? Discuss stratified random sampling in detail with proper example. State its merits and demerits. (10)

Q-6 Write short note: (any two) (10)

1. Steps of survey research method
2. Purposive sampling
3. Merits and demerits of causal comparative research method

-*-

(2)

ગુજરાતીતરજૂમો

પ્ર-૧નીચેનામાંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(૧૫)

- ૧ સંશોધનનો અર્થ સમજાવો.
- ૨ શૈક્ષણિક સંશોધનની જરૂરિયાત જણાવો.
- ૩ વૈજ્ઞાનિકતપાસ એટલે શું ? સમજાવો.
- ૪ સંદર્ભસાહિત્યની સમીક્ષાનુંમહત્વજણાવો.
- ૫ તમારા સંશોધન માટે તમે સંશોધન સમસ્યાકેવીરીતેપસંદ કરશો ?વર્ણવો.
- ૬ તમારી સંશોધન દરખાસ્તનાપરિચયાત્મકવિભાગમાંતમેકઈબાબતોનેસમાવશો?

પ્ર-૨ નીચેનામુદ્દાઓના સંદર્ભવ્યવહારિક સંશોધનની ચર્ચાકરો.

(૧૦)

- વ્યવહારિક સંશોધનનો અર્થ અને લક્ષણો
- વ્યવહારિક સંશોધન અને મૂળગત સંશોધનવચ્ચેનોતફાવત

અથવા

પ્ર-૨ “ ધો-૧૦ના વિદ્યાર્થીઓની બુધ્ધિનો જાતિ, વિસ્તાર અને સિધ્ધિના સંબંધમાંઅભ્યાસ”- આપેલ સમસ્યાના સંદર્ભનીચેનાનીચનાકરો.

(૧૦)

- સમસ્યાના ચાર હેતુઓ
- સમસ્યાનાસ્વતંત્ર, પરતંત્ર, અને અંકુશિતચલો
- સમસ્યાની ચાર ઉત્કલ્પનાઓ

પ્ર-૩ ટૂંકનોંધ લખો. (૧મતેબ)

(૧૦)

- ૧ સંશોધનના ક્ષેત્રો
- ૨ શિક્ષણમાં સંશોધન અસરના અવરોધો
- ૩ સંશોધન સમસ્યાનાસ્ત્રોતો

પ્ર-૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(૧૫)

- ૧ સહસંબંધાત્મક સંશોધન પધ્ધતિની સંકલ્પનાસ્પષ્ટ કરો.
- ૨ આડછેદી અને સળંગસૂત્રીસંશોધન પધ્ધતિ વચ્ચેનોતફાવતજણાવો

(૩)

(૧૨૦)

૩ સારાનમૂનાના લક્ષણો જણાવો.

૪ નમૂનાપસંદગીનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.

૫ વ્યાપવિશ્વ એટલે શું ? યોગ્ય ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

૬ નમૂનાનું કદ નક્કી કરતી વખતે તમે કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખશો ?

પ્ર-૫ નીચેના મુદ્દાઓના સંદર્ભ પ્રાયોગિક સંશોધન પદ્ધતિની ચર્ચા કરો.

(10)

- પ્રાયોગિક સંશોધન પદ્ધતિની સંકલ્પના
- પ્રાયોગિક સંશોધન પદ્ધતિના ઘટકો
- પ્રાયોગિક સંશોધન પદ્ધતિની જરૂરી બાબતો

અથવા

પ્ર-૫ નમૂનાપસંદગી એટલે શું ? સ્તરીકૃત યાદચ્છિક નમૂનાપસંદગી યોગ્ય ઉદાહરણ સહિત વિસ્તૃતમાં ચર્ચો.
તેના લાભ અને ગેરલાભ જણાવો.

(10)

પ્ર-૬ ટૂંકનોંધ લખો. (૫ મતભે)

(10)

૧ સર્વેક્ષણ સંશોધન પદ્ધતિના સોપાનો

૨ હેતુલક્ષી નમૂનાપસંદગી

૩ કારણ-તુલનાત્મક સંશોધન પદ્ધતિના લાભાલાભ

—X—

(4)